

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК СУЧАСНИЙ ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

В.М. Пальчиков, М.Ю. Калашник¹, А.В. Івахненко²

¹ студенти 4 курсу кафедри менеджменту, НТУ «ХПІ», м.Харків, Україна

² канд. екон. наук, НТУ «ХПІ», м.Харків, Україна

Kalashnyk.mariia1@gmail.com

vladyslavv.palchykov@gmail.com

ivaknenko@gmail.com

На сучасному етапі економічний розвиток країн постійно стикається з проблемами соціального характеру: стрімкий розвиток, що посилює розшарованість суспільства, стихійні лиха, епідемії та війни. Тому з кожним роком у світі постає питання розвитку соціального підприємництва. В Україні в часи повномасштабної війни це питання є нагальним.

Актуальність даного питання полягає у тому, що мільйони громадян втратили житло, були змушені переїхати до інших областей та регіонів, втративши майно та робочі місця, було зруйновано велику кількість підприємств. Стрімко зростає кількість постраждалих серед цивільного населення, дітей, позбавлених батьківського піклування та ветеранів, тому важливим є створення соціальних підприємств, що допомагатимуть вразливим верствам населення.

Соціальний бізнес представляє собою підприємницьку діяльність, що орієнтована на вирішення соціальних завдань. Головна ознака соціального підприємства – основною метою діяльності є задоволення суспільних потреб, а не отримання прибутку. Бізнес може вважатися соціальним, якщо він надає робочі місця незахищеним групам населення, регулярно реінвестує частину доходу в реалізацію своєї соціальної місії або створює соціально значущі товари або послуги [1].

Поняття соціального підприємництва з'явилося не так давно, але набуло широкої популярності в міжнародній бізнес – спільноті. В Україні на даний час недостатньо обґрунтовані юридичні механізми регламентації даного виду підприємницької діяльності, але, де-факто, кількість таких бізнесів постійно зростає. Згідно зі звітом Британської Ради за 2022 рік, у світі кількість підприємств, орієнтованих на вирішення соціальних та екологічних проблем, становить приблизно 11 мільйонів, більшість із них – підприємства, керовані молодими людьми віком від 18 до 34 років [2].

Питання працевлаштування представників незахищених верств населення завжди було важливим для українського суспільства, але під час повномасштабної війни воно набуло особливого значення, що зумовлено галопуючим зростанням кількості соціально незахищеного населення за останні два роки. Зокрема, за даними Міністерства соціальної політики України, станом на червень 2024 року кількість людей з інвалідністю зросла на 10% за 2022 – 2024 роки війни та склала 3 млн громадян.

До соціально незахищених верств населення також відносяться люди, які втратили власне житло під час війни. Станом на кінець квітня 2023 року у 2,5 млн громадян житло зруйноване або пошкоджено внаслідок повномасштабного вторгнення росії. Вартісний вираз прямих збитків для житлового фонду становить \$55,86 млрд.

Прикладами соціальних підприємства є мережі піцерій «Sunshine Cafe», яку було засновано у 2022 році, а також пекарні «Good Bread from Good People» де працюють люди з ментальною інвалідністю [3]. Прикладом підтримки людей, які залишились без житла та речей може бути благодійний магазин «Шафа добрих речей», який відкрився у 2014 році у Харкові. Головна ідея магазину полягає в тому, що будь-яка людина може принести до лав магазину речі, які їй більше не потрібні. Після цього співробітники їх сортують, за потребою ремонтують, а потім виставляють на продаж або одразу передають цільовим благодійним організаціям [4, 5].

Ментальна втома та стрес, в якому перебуває більшість українців з початку повномасштабної війни, спонукають до більш частого вживання алкоголю, що викликає залежність. Важливою частиною процесу реабілітації є подальша допомога у працевлаштуванні. Так наприклад, компанія «WoodLuck» – соціальна майстерня, що виготовляє сучасні меблі й створює декоративні рішення – залучає до роботи чоловіків, які пройшли реабілітацію в центрах для людей, що мають залежність від алкоголю або наркотичних речовин.

В Україні існують програми, що надають підтримку соціальним підприємствам. Серед них «18:35. Бізнес-підтримка», що у даний час забезпечує 15 молодіжних соціальних підприємства, надаючи їм консалтингові послуги та гранти у розмірі до 10 тисяч доларів [1].

Феномен соціального підприємництва може стати для України однією з ключових складових успішного економічного та соціального розвитку. Такі підприємства роблять свій внесок як у економіку, створюючи нові робочі місця, так і у вирішення соціальних проблем, допомагаючи вразливим категоріям населення, борючись з бідністю та нерівністю. Також соціальні підприємства чинять вплив на соціум загалом, мотивуючи своїм прикладом бути більш активними та відповідальними.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що поширення практики соціального підприємництва позитивно вплине на імідж України у світовому співтоваристві, сприяючи руху до ЄС та інших міжнародних організацій.

Список літератури:

1. Що таке соціальний бізнес і чому він потрібен Україні: розглядаємо основи соціального підприємництва. Відедж Україна. URL: <https://www.village.com.ua/village/business/sotsialne-pidpryemnytstvo/349889-social-business> (дата звернення 18.10.2024)
2. Звіт Британської Ради More in common The global state of social enterprise. URL: <https://www.village.com.ua/village/business/sotsialne-pidpryemnytstvo/349889-social-business> (дата звернення 18.10.2024)
3. Танасишин у штаб-квартирі ООН: В Україні понад 3 млн людей з інвалідністю – це люди з величезним потенціалом, навичками, ідеями, силою. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/23795.html> (дата звернення 19.10.2024)
4. У 2,5 мільйонів українців пошкоджено або зруйновано житло внаслідок російського вторгнення – Верещук. Суспільне новини. URL: <https://suspilne.media/459105-u-25-miljoniv-ukrainciv-poskodzeno-abo-zrujnovano-zitlo-vnaslidok-rosijskogo-vtorgnenna-veresuk/> (дата звернення 19.10.2024)
5. Держстат, Наказ Мінрегіону від 17.02.2022 №53, обласні військові адміністрації; ринкові дані; розрахунки Мінінфраструктури спільно з КШЕ